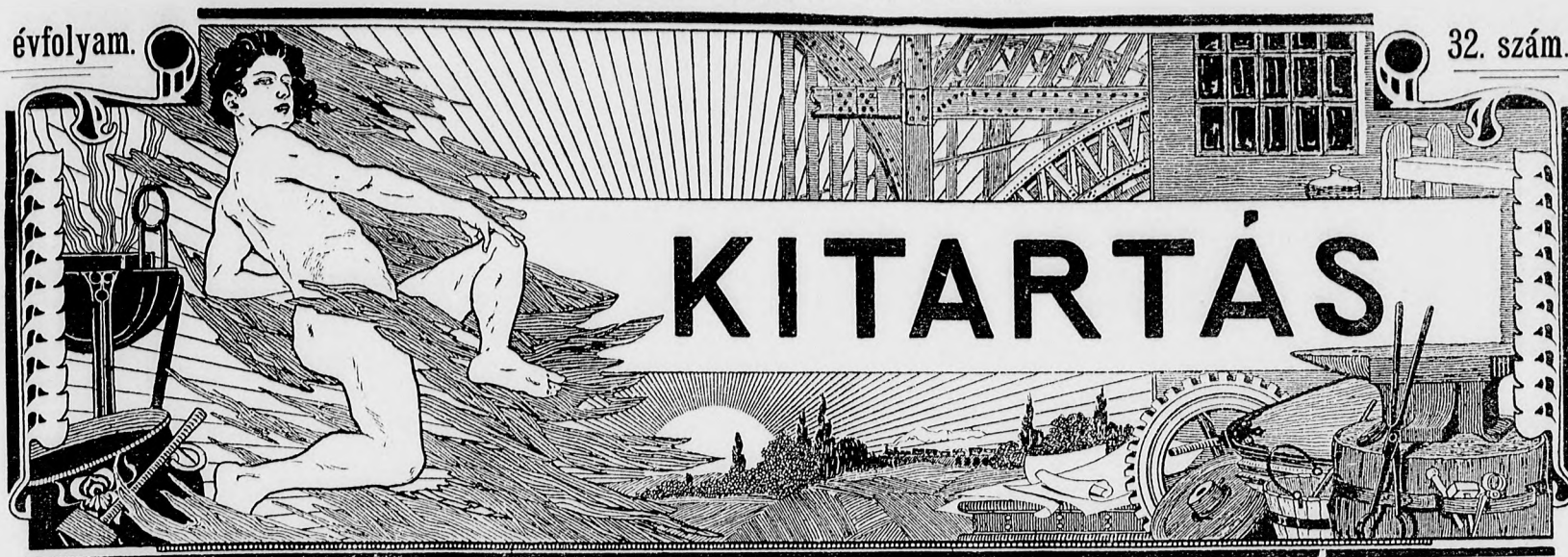

1900

1899. november hó 26-án.

I. évfolyam.

32. szám.

Vasutasok, gyári és ipari alkalmazottak és munkások hetilapja.

MEGJELENIK VASÁRNAPONKINT.

Előfizetési díj:
Helyben és vidéken postaküldéssel 12 frt.
Az előfizetők baleset általi halál, állandó vagy részleges munkaképtelenség esetére a Nemzeti Baleset Biztosító Részvénytársaságnál 2000 koronára vannak biztosítva.

Felelős szerkesztő:
benedekfalvi dr. LUBY GYULA,
köz- és váltó-ügyvéd,
a m. kir. államvasutak titkára.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
BUDAPEST,
VIII. ker., Köztemető-út 3. sz.

A régi, valamint az újonnan belépett tagokat felkérjük, hogy a befizetések teljesítésénél nevük mellé a tagszámot okvetlenül kitegyék.

Felhívás.

Május hó 1-én, tehát alig hat hónapja, küldtük szét a »Kitartás« első lapszámát. Azt ígértük benne, hogy május elsejéhez egy évre, tehát 1900. május elsején, megalakitjuk szövetkezetünket. S ime alig telt el hat hónap és már is a szövetkezeti igények biztosítására elegen vagyunk együtt. Már május előtt, a jövő év első hónapjaiban megtarthatjuk alakuló közgyűlésünket. Az első évben 2500 tagra van szükségünk. De jóval többen leszünk az 5000 tagnál. Hisz most, a legnehezebb hónapokban is már 2497 tagunk van. Gyökér József budapesti lakos kapta a 2497. sz. tagkönyvecskét. De naponta rohamosan jelentkeznek a tagok.

A mint hat hónap előtt hirdettük, a tiszta igazságos ügynek győznie kell. S ime nemsokára megtartjuk diadalünnepünket, a »Kitartás első magyar általános életbiztosító és segélyszövetkezet« alakuló közgyűlését.

Mélyen tisztelt tagtársaink! Lelkesedéssel fordulunk hozzátok, kik mellettünk hónapokon át kitartottatok, kik ügyünk becsületességét, őszinteségét ismeritek, kikkel minden egyes tényünket közöltük, hogy igyekezzetek az alakulás előtt minél több híveket szerezni, hogy alakuló közgyűlésünk minél hatalmasabb, minél impozánsabb legyen.

Felkeresünk benneteket is, kiket 6 hónap előtt első lapszámunkkal felkerestünk, most látva ügyünk fejlődését, bizton ti is csatlakoz-

tok hozzánk, kik eleinte bizalmatlanok, aggódók voltatok.

Igen, alig 6 hónapi kitartó fáradhatatlan munka kellett ügyünk diadalához.

A veszélyeztetett hazug érdekek hiába támadtak orozva bennünket, tiszta, becsületes eljárásunk, ügyvitelünk nyilvánossága mindenkit meggyőzött, tántoríthatlanná lett!

Második otthona a szegény embernek a »Kitartás« hivatalai, a hova lépten-nyomon tanácsért, segélyért, támogatásért fordul és honnan soh'se távozik vigasztalanul.

Rövid fennállásunk alatt, mint azt minden egyes alkalommal lapszámunkban közöltük, 9 esetben nyújtottunk segélyt, körülbelül 4000 koronát fizetve ki.

De ez csak a kezdet kezdete. Igazi hivatásunk a szövetkezetté alakulás után fog megkezdődni

Itt közöljük még egyszer az alapszabálytervezet vonatkozó pontjait kivonatolva:

Ki lehet a »Kitartás« tagja?

A »Kitartás« tagja lehet minden állandó foglalkozású egyén, ki életének 45-ik évét még el nem érte. 45 éven felül 60 évig csak az igazgatóság vehet föl tagokat, ezen korhatárok közt lévő tagok azonban csak a szövetkezet által nyújtott kedvezmények felét élvezik.

Mit nyújt állandóan a »Kitartás«?

Az első évben

kap minden tag s illetve örököse általunk a Nemzeti baleset és munkásbiztosító részvénytársaságtól:

2000 koronát, ha baleset következtében meghal vagy teljesen munkaképtelenné válik.

2000 korona erejéig kap, öt baleset folytán ért részleges munkaképtelenségért is kártérítést. Tehát kártérítést kap minden apró balesetért. Ha kezét elveszti, 1200 koronát, ugyanennyit, ha szemét elveszti stb. stb.

A második évben

fizet a szövetkezet:

1) ha a tag *bármilyen halállal* elhal, az örökösnek 500 koronát,

2) ha a tag felesége *bármilyen halállal* elhal, a tagnak 300 koronát,

3) ha a tag 4 héten túl beteg, a tagnak hetenkint 10 korona betegségélt.

A harmadik évben

fizet a szövetkezet:

1) ha a tag *bármilyen halállal* elhal, az örökösnek 1000 koronát,

2) ha a tag felesége elhal *bármilyen halállal*, a tagnak 300 koronát,

3) ha a tag 4 héten túl beteg, a tagnak hetenkint 10 korona betegségélt.

A negyedik évben

fizet a szövetkezet:

1) ha a tag *bármilyen halállal* elhal, az örökösnek 2000 koronát,

2) ha a tag felesége *bármilyen halállal* elhal, a tagnak 500 koronát,

3) ha a tag 4 héten túl beteg, a tagnak hetenkint 10 korona betegségélt.

Ezekon kívül adja a szövetkezet az elől ismertett módon a munkaképtelenségi esetekre vonatkozó segélyt.

Mit fizet minden egyes tag?

Minden egyes tag fizet évente 12 forintot, vagyis egy forintot havonta.

A tagnak a szövetkezeti igényei az első részlet beérkeztétől kezdve számíthatódnak.

Ezenkívül fizet minden egyes tag a szövetkezeti tagok közt előfordult halálozási esetekben szükség szerint 1—10 krajczárt.

10.000 tagra — kik 24—50 év közötti koruk — első halálozási arányt a legszigorubb statisztika átlag évente 85-ben állapítja meg, tehát ezen a címen minden egyes tag 8 forint 50 krt fizet. Tehát együtt fizet a tag 20 forint 50 krajczárt a második évtől kezdve, mikor már *bármilyen halál* esetére kap segélyt és 12 forintot az első évre, a mikor csak baleseti segélyt kap.

Ez az illeték a nyújtott előnyökhöz képest elenyésző, annál is inkább, mert a befizetett összegből évente 10 koronát a tagnak teszünk félre szövetkezeti részjegyére, mely az ő tulajdonát képezi.

A »Kitartás« négy évig minden egyes évben 10—10 koronát tesz félre, úgy hogy négy év múlva, ha csak 10 ezer tagja is van, már 400.000 korona alaptőkét, tehát majdnem egy fél millió koronát tett félre. Ennek a nagy és folyton nagyobb összegnek kamatait a *munkaképtelenné vált tagok segélyezésére fordítjuk*, úgy hogy már a második évben is több munkaképtelen vagy más okból segélyre szoruló tagot segélyezhetünk, de a negyedik esztendőől kezdve legkevesebb 20—25 tagnak adhat a »Kitartás« mint kölcsönösen biztosító szövetkezet évente 1000—1000 korona segélyt.

Ha valaki indokolt esetben (pld. állás vagy munka nélkül van) a díjfizetéseket egy éven belül nem teljesítheti, ám ezt igazolva, tagsági jogainak fenntartását kéri, ha az elmaradt részleteket utánpótolja, régi jogaiba lép vissza. Természetes azonban, hogy arra az időre, míg díjfizetéseket nem teljesít, jogai szünetelnek.

Hogyan történik a belépés?

A belépés a 12 forintos évi díj első egy forintos részletének beküldése által történik. Nagy súlyt kell helyezni ennek az első részletnek a minél gyorsabb beküldésére. A baleset-biztosítás az első részlet beérkezése után 48 órával veszi kezdetét, míg a *bármilyen halál* esetére megállapított igény ugyan csak az első részlet beérkeztétől számított egy nap-tári év elmúltával kezdődik.

*Ennek ellenében
Fáradtság és küzdelem,
Munka az én részem
S bér a nélkülözés.*

*Czifra nyomoruság
Ez az élet nekem;
Mint hervadó virág
Pusztul el a lelkem.*

Zsitvay Sándor.

Nyomon.

Irta: Reffell Naye.

— Az utolsó nap, melyet együtt töltünk — szólott szép ismeretlenem.

— Minden hiu mulandó e földön, sóhajtottam én, nem minden czélzás nélkül. Aztán elgondolkodtam, azon elmélkedve, mulatságosat mondtam e ezzel. Addig elmélkedtem, hogy még a szivarom is elaludt.

Ö gunyosan mosolygott.

Egy heti ismeretségünk egész ideje alatt se

Azt mondják....

*Azt mondják a népek,
Az élet óh mi szép,
Nekem e szép élet
Csak álombeli kép.*

*Küzdök a létért,
Nincs egy nyugodt percem,
Kimerülve végképp
Csüggedt testem, lelkem.*

*Följárdul a szívem.
Látva a jó létet,
Melyet annyi ezren
Meg sem érdemelnek.*

1900

Nagyon sokat mulaszt tehát, ki az első részlet beküldésével késedelmeskedik.

Az első részlet beküldése postautalványon történik, melyre a tag, ki gyűjtő-iveinket alá nem írta, pontos címét, foglalkozását, korát és nős vagy nőlen állapotát kell hogy kitüntesse. A további egy forintos részletek beküldése céljából »Befizetési lapokat« küldünk a tagoknak, melyekkel a pénz föladása ingyen eszközölhető.

Ezek volnának vázlatosan azon részletei az alapszabály-tervezetnek, a melyek az ujonnan belépő tagokat érdeklik. A ki a jövőbe látó, a ki saját és hozzátartozói sorsát szívéen hordja, nem fog késni szövetkezetünkhöz csatlakozni.

Minél többen leszünk az alakuló közgyűlésen, annál szebb, annál hatalmasabb ünnepet fog ülni az az eszme, a melynek szolgálatában már hat hónapja állunk; ez az eszme a szövetkezeti biztosítás, az egyedüli, a mely teljesen önzetlenül és legjobban szolgálja a szegény ember érdekeit.

Lapunkhoz egy bejelentési lap van mellékelve, melyet úgy az ujonnan belépő, mint a régi tagok pontosan kitöltve a »Kitartás« címére kell hogy beküldjenek. Ezen lapok lelkiismeretes kiállítására mindenkit figyelmeztetünk, mert ennek alapján történnek a szövetkezeti tagfeljegyzések.

A „Kitartás“ Vezetősége.

Eljárás a „Kitartás“ előfizetési díjának beküldésénél.

Minden egyes lapszámban óva intettük tagjainkat, hogy az előfizetések beküldésével ne késlekedjenek. Hisz az előfizetési díjak pontos beküldése képezi a szövetkezet alapját, ezek az előfizetési díjak biztosítják az illető tagnak oly messze menő igényeit.

Nem régen történt meg, hogy a »Kitartás«-nak egyik tagja az első hónapban pontosan befizette a díját, a második hónapban azonban késett a befizetésével és e közben baleset érte, melynek következtében meghalt. Ime, késedelve folytán milyen szomorú sors várt volna örököseire. Szerencsére nem voltak örökösei. A »Kitartás« daczára annak, hogy az illető csak egy hónapig volt tagja, hogy saját hibájából vesztette el szövetkezeti igényeit, mégis humánusan, nemesen járt el. Eltemettette az illetőt saját költségén és rendezte az illetőnek összes pénzbeli ügyeit. Az erre vonatkozó köszönő nyilatkozatot mai számunk Vegyes rovatában találják olvasóink.

Hogy hasonló esetek elő ne fordulhassanak, újból felkérünk mindenkit, hogy az előfizetési díjakat a legpontosabban minden hó elsején fizesse be. Az új előfizetők az első előfizetést rendes postautalványon teljesítik.

A régi előfizetők a szerkesztőségtől kéthavonként sekk-lapokat kapnak, melynek hű másolatát a tuloldalon mutatjuk be.

A sekk-lap kezelése a következő.

A mint látjuk, a sekk-lap két részből áll. Az első, a nagyobb fele, az *Elismervény*, a mely a feladónál marad s nyugtául szolgál a feladó számára. A második, a kisebbik része, a *Befizetési lap*, a mit a postai közeg levág és elküldi a posta-takarék-pénztár számára, hogy az a befizetett összeget a szövetkezet számára elszámolhassa.

Ha már most tagsági díjainkat, vagy az előfizetéseket ily módon akarjuk beküldeni, akkor a minta szerint a következő módon járunk el; Először kitöltjük az *Elismervényt*, még pedig akképen, hogy az *A* jegy után következő pontozott vonásra kiirjuk *számmal* az összeget, a mit küldeni akarunk. A *B*-vel jelzett sűrű vonásokba pedig tisztán és érthetően betűkkel írjuk ki az összeget. Ez a *sekk*-nek

láttam még gunyosan mosolyogni. Pedig, ha megdondolja az ember, hogy minden lány mégiscsak macskatermészetű, önkénytelenül arra a következtetésre jut, hogy bizony karmai is vannak.

Egy csónakban ültünk a genfi-tó partján, a partmenti fáknak fölénk hajló lombjai alatt. A tó sima vize mint valami velencei tükörnek azurkékre festett fölülete terült el a szemeink előtt s a meleg augusztusi nap hevét egyetlen hűvös fuvalom sem enyhítette.

— A mi a nőket még élvezetlenebbé teszi, az az a tulajdonságuk, hogy a rekkenő hőségben is fagyosak maradnak — mondtam én.

— A mi a férfiakat kiállhatatlanokká teszi, az meg az a tulajdonságuk, hogy-hogy — férfiak — felelte dühösen. De ekkor már korántsem látszott fagyosnak.

— De hogy visszatérjünk a társalgásunk kiindulási pontjára — mégis csak szép, szép volt ez a mi együtt eltöltött időnk, nemde?

Nem felelt. A mi azután következett, annak inkább ő volt az oka, semhogy én. Mert ha a lányka hallgat, akkor jól tudja, hogy a férfinak van valami mondani valója.

— Nem szeretné, ha még többet is élveznők e szép együttlétet?

— Nagyon kellemes volt; én mindig szerettem a tómelleki életet.

— És csakis a tó az egyedüli dolog, a mi — —

— A tó az egyedüli, a melyről idáig azt mondtam, hogy — —

— De az sohse kérdett kegyedtől semmit; a többi dolgok, jobban mondva személyek azonban — —

— Ne sétálnánk talán egyet? — kérdezte közönyösen.

— Még nem, — feleltem határozottan; kezdtem megfedkezni róla, hogy meleg van. A kezében tartott rózsát tépdeste s midőn a keze után nyultam, megszurtam az ujjamat. Azután keresztnevéen szólítottam, majd a többi fokozaton is átigyekeztem. Nem sikerült ugyan megcsókolnom, de láttam, hogy örül, hogy más csónak nincs a közeliünkben. Idegesen körültekintett, nem lát-e meg valaki bennünket. Arcza ismét fagyos, hideg kifejezést öltött, de észrevettem, hogy ez inkább az izmainak rendellenes megerőltetése, mint igazi méltatlankodás.

M I N T A

P. Tp. Ny. sz. 108.

sz. szelvény 1. a frt krról szóló »Elismervény« elküldött:	Elismervény A frt kr, azaz B forint kr betétről, mely mai napon a m. kir. postatakarékpénztárnál fennálló számu chequeszámlára lefizettetett. A ch. queszámla tulajdonos neve és lakcíme:	sz. Befizetési lap. a frt krról, mely összeget a m. kir. postatakarékpénztárnál fennálló számu chequeszámla javára befizettem. Kelt b A befizető aláírása: ..... cz ..... d A postaalkalmazott aláírása:

A postaalkalmazott aláírása:

A fél által töltendő ki.

M. KIR. POSTATAKARÉKPÉNZTÁR.

Ezen befizetési lap a postaalkalmazott által levágandó és a napi aljegyzékhez csatolva a postatakarékpénztárnak beküldendő.

az a része, a mely nyugtául fog szolgálni a feladónak, s a mi birtokában marad, hogy azzal a fizetés teljesítését bizonyíthassa. Vagyis ezt kapja *vevény* helyett.

A második vagyis a fontosabb része, a *befizetési lap*, vagyis az a része a *sekk*-nek, a melyet a postaalkalmazott levág, s a mit beküld elkönyvelés végett a takarékpénztárnak. Ennél különösen vigyázni kell, hogy az *a*-val jelzett pontozott vonásokra számokkal tisztán kiírjuk az összeget, nehogy esetleges félreértésekre adhassunk alkalmat. A *b*-vel jelzett pontozott vonásokra reá írjuk azt a dátumot, a melyen a pénzt feladtuk, valamint a feladási helyet. Például: Kelt *Hosszuaszó*, 1899. május 29. A

cz-vel jelzett pontozott vonal kitöltése a legfontosabb, mert ott tisztán kiírandó a feladónak vezeték- és keresztnéve is, *alája pedig a d*-vel jelzett *üres helyre a kötvénykönyvecske száma*. Ez különösen fontos azokra nézve, a kiknek gyakrabban előforduló nevük van. Például: Kovács János, Német József stb.

Végül a befizetési lap hátsó felén levő üres hely arra szolgál, hogy azon esetleg a szövetkezetnek szánt írásbeli közlemények férjenek el. Így tehát a ki valami utbaigazítást avagy felvilágosítást óhajt nyerni, az a befizetési lap hátlapjára egy két krajczáros bélyeget ragaszt s oda írja kérdését vagy közleményét.

— Legyen szives visszaevezni!

— Hát nem — — ?

— Hogy merészel? — kérdé — mikor jegyben jár? — —

Pirulva elhallgatott. Én meg annyira meg voltam lepelve, hogy rögtön elárultam magamat. Később mégis észre tértem.

— Dehogyan járok jegyben — mondtam. — Mit gondol felőlem. Nem szerettem soha mást, csak magát.

— A mennyire megismerhettem magát, ennek a körülménynek csakugyan nagyon kevés köze van a jegybenjáráshoz. Azt hiszi, vak vagyok? Minden reggel egy és ugyanazén kézírással ellátott levelet kap.

— A nővérem levelei.

— Milyen nagyon szeretheti magát a nővére!

— De hát szerencsétlenségére tegnap meg azt mondta, hogy nincsenek nővérei.

Meg kellett alkudnom a körülményekkel.

— Jó van hát no, igaza van, meg kell nősielnöm. Megfordítottam a csónakot s hazafelé eveztem.

— No lássa, véletlenül azt is tudom, hogy már el is jegyezték egymást.

— Ön tudja?!

— Igen jegyet váltott Miss Minnie Heiliggal, épen hat hónapja, ha már egész határozottan akarja tudni.

Ez volt az egész, ez volt minden, a mit mondtott. Akárhogy ingereltem, gunyoltam, kértem, könyörögtem, hiába volt minden. Épugy a sötétben tapogatódtam, mikor a szálloda elé érkeztünk, mint a mennyire meglepett, midőn a száraz tényt és igazságot a szemembe mondta. Akármint faggattam, nem akart vallani.

Éreztem, hogy szórakoznom kell. Mikor a vámhoz értem, találkozom Harry Day-val.

— Micsoda? Te vagy az, öregem? — kérdi. — Gyerünk egy kis uzsonnára.

Követtem.

— Mellesleg, öregem, mi a szösz kerestél te a csónakban Maud Conway-val?

— Sohase hallottam felőle.

— Ugyan, ugyan, ne tréfálg; hisz most láttalak vele.

A ki azonban a befizetési lap eme részét nem akarja használni, az nem ragaszt reá bélyeget.

Az ily módon felszerelt sekk-lapot azután elviszi a fél a legközelebbi postahivatalhoz, a hol a postai közeg átveszi a pénzt; az elismervényt, valamint a befizetési lapot aláírja és a helyi és kelti bélyegzővel ellátja.

Különösen arra kell vigyázni, hogy a nyugtául szolgáló „Elismervényt“ a posta-alkalmazott okvetlenül aláírja és lebélyegezze, mert csakis azzal igazolhatjuk magunkat, hogy a posta-takarékpénztár számára a szükséges összeget befizettük.

Az ily módon kiállított sekk-ről aztán a posta-alkalmazott levágja a befizetési lapot s az a hivatalban marad, az elismervényt pedig visszaadja a feladó félnek.

Láthatjuk tehát, hogy a sekk-lapok kezelése nemcsak sokkal olcsóbb, de sokkal egyszerűbb is, mint a postautalványok kitöltése; mert sem a czimet, sem a rendeltetési helyet nem kell kitöltenünk, csak az összeget, a feladó nevét s a kötvény-könyvecske számát kell reá írunk.

A vasutak ősapja.

A folyó év nyarán Angliában egész kis irodalmat teremtett az a kérdés, hogy jogosan illeti-e meg Stephensont a »vasutak ősapjának« elnevezése s nem inkább William Jamest-e, ki a Liverpool—Manchester közötti vasutat létesítette. Különös, hogy ugy a nagy közönség, mint a vasuti körök inkább az utóbbi nézethez hajlanak. A Liverpool- és Manchester-vasut alkalmazottai Mr. Jamesnek Liverpoolban vagy Manchesterben szobrot akarnak emelni annak igazolásául, hogy ő nemcsak megalapítója a vasutnak, hanem egyuttal tervezője a liverpool—manchesteri vasutnak is. Már végrehajtó bizottság is alakult, mely a szükséges alap megteremtésén fáradozik.

Annak a hölgynek — Fanny Keene a neve — feleltem szórakozottan.

Barátom válasza abból állott, hogy iszonyu kaczagásra fakadt s el se hagyta addig, míg csak ki nem ragadott az álmodozásomból.

— Hát a manóba! mit nevezsz rajtam?

— Tán csak nem akarod elhítenni velem, hogy nem ismered, hogy kivel voltál?

— Nem tudok róla mást, mint hogy a legkedvesebb lányka a világon, a kit idáig ismertem és ha azt akarod, hogy jó barátok maradjunk, egyetlen sértő szót se kockáztass meg ama hölgy jellemét illetőleg.

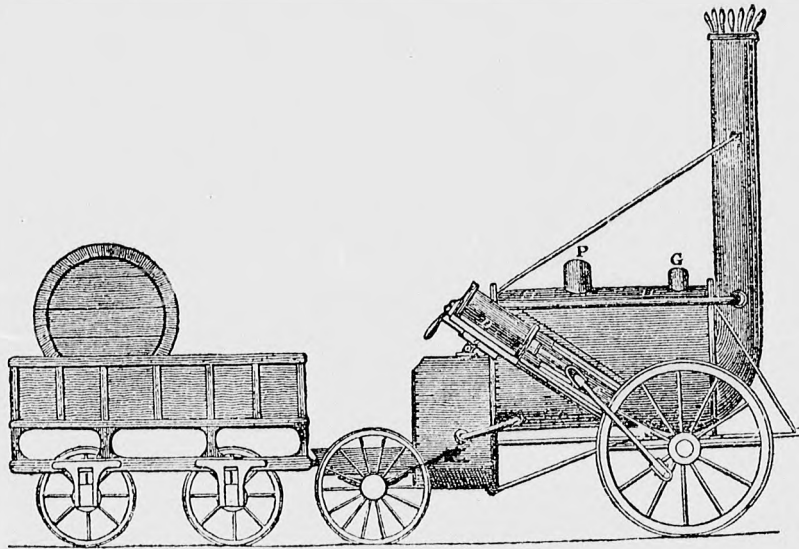
Day abba hagyta a nevetést.

— Hát csak nem akarod elhítenni velem, hogy annyi éven át koptatod London utczáinak a kövezetét és nem ismered — a legcsinosabb női detectivet. Igen. Hiszen a Leslie-féle válási ügyben ő volt a főtanu; ő fedezte fel Mrs Ansten kleptomániáját, ő — —

Egész sorozatát említette fel azoknak a piszkos ügyeknek, melyek az utolsó években a londoni társadalom felsőbb rétegeit felkavarták.

Az agg Sir Edward Watkin is csatlakozott a mozgalomhoz, de miután egészségi állapota nem a legkedvezőbb, egyelőre csak nevét adhatta a kezdeményezéshez. Sir William Pollitt, a Great Central Railway vezérigazgatója és fia, Mr. Harry Pollitt, ugyanezen vasut műhelyi igazgatója, szintén lelkes hívei a William James érdekében indított mozgalomnak.

A liverpooli és manchesteri sajtó is magáévá tette az ügyet. A »Liverpool Mercury« a liverpool-manchesteri vasut építéséről és megnyitásáról közöl bő adatokat. A »Liverpool Courier« azt mondja, hogy ugyan nagyon sok ember tartja »Geordie« Stephensont a vasutak ősapjának, de az ellentétes nézetnek is sok a híve. A »Manchester Courier«

A »Rocket«.

szerint »a közrebocsátott adatok határozottan arra valók, hogy az embernek a Stephensonok iránti rokonszenvét megváltoztassa, sőt azok jellemét is furcsa világitásba helyezi és olyan meggyőzők, hogy az ember behatásuk elöl már nem zárkozhatik el.«

Feltűnőbb az a közlemény, melyet a »Newcastle Leader« »Stephenson riválisa« czim alatt tesz közzé. A híres kereskedelmi központban: Newcastle-Tyne-ban Stephenson neve félszázadig tartozott a legbecsültebbek közé.

Hallgattam, csak úgy éreztem a fejem, akár csak valami malomkerék járt volna benne.

Mintha villám csapott volna le előttem, úgy világosodott minden az agyamban. Ott az utnak a végén egy kapu látszott; azon belül a zöld pázsit előtt egy pad s azon a padon tiszta fehérbe öltözött női alak ült. Maud Conway volt. Felé rohantam.

Még hallottam a Day hangját, a mint utánam kiáltja, ne bolondozzál öreg! mit akarsz csinálni? — de már a pázsit előtt voltam, mielőtt befejezhette a mondatát.

— Már most tudom, mi módon tudta ki, hogy jegyben járok. — Mondhatom, hogy csinos játékra vállalkozott.

Nem válaszolt, kezébe temette az arcát.

— Miért tette ezt velem — kérdeztem hangosabban.

— Nem tehetek róla. Ők—ők küldtek ide. Egész az utolsó napig sem tudtam; csak akkor éreztem, mily nehezemre esett nekem e szerep.

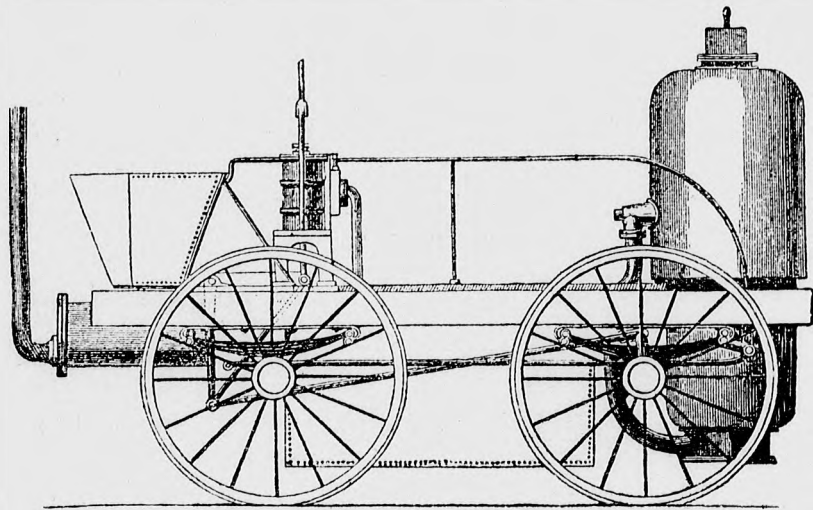
Elgondolkoztam, szerettem volna az arcába nézni. Nem emelte föl a fejét. Tétovázó léptekkel távoztam és boldognak éreztem magam, hogy leszállott az alkony.

Angolból: Varjas Károly.

A közlemény szövege a következő:

»Ha azt a kérdést intéznék az ország népességéhez: »ki volt a vasuti rendszernek ősapja?« a választ bizonynyal előre is meg lehetne szövegezni. Eddig abszolút volt a meggyőződés, hogy George Stephensonnak van ehhez kizárólagos joga. Ám helytelen volna azt hinnünk, hogy ez a jog nem vitás. A jelenlegi generáció valószínűleg keveset vagy egyáltalán semmit se tud arról az elkeseredett harczról, mely ez ügyben már mintegy hatvan évvel ezelőtt lezajlott. William James magánmérnök és földbirtokos e mozgalomban már akkor nagy szerepet játszott. Dr. Smiles »Stephenson György élete« című munkájában Mr. James érdemeit méltatva, kiemeli, hogy nagy hálával tartozik néki az ország. »William James«, mondja többek közt, »nagy lökést adott a vasut fölfedezésére irányuló mozgalomnak. Igaz ugyan, hogy nem ő találta fel a lokomotívot, mégis az ő érdeme — a mi nem kevésbé fontos, felfedezte George Stephenson-t.«

Mr. Jamesnek hívei azonban jóval többet követelnek. Azt állítják, hogy Mr. James még George Stephenson gyermekkorában több vasutat tervezett, s illetve számos vasuti vonalat traczirozott, és hogy a Peasy-család is csak Mr. James iránti barátságából

A »Novelty«.

alkalmazta Stephenson-t, még pedig mint mérnököt a Stockton- és Darlington-vasúthoz, majd később pedig ugyanazon minőségben a Liverpool- és Manchester-vasúthoz, mely utóbbi vonalat azonban kizárólag Mr. James tervezte. Azt is állítják, hogy Stephenson, mikor biztos álláshoz jutott, visszautasította, mintha ő az idős kezdemenyezőnek bármilyen hálával tartoznék, és midőn 1848-ban írásban köröztették, hogy Mr. Jameset illeti meg a brit vasuti rendszer megalapításának az érdeme, Stephenson, Róbert nevű fiát a legszigorubbán eltiltotta e mozgalomtól.

Most a vitát újból felidéztek. Javaslatba hozták ugyanis, hogy Mr. Jamesnak szobrot emeljenek s Westminster Abbeyben emléktáblával örökítsék meg érdemeit. Nincsen ember, ki Mr. Jamesnak e megtiszteltetését örömmel ne fogadná. A vasutak létesítése olyan fontos, olyan kiváló esemény, hogy a tömérdek dicsőségből kiki kikaphatja a maga részét a közreműködötték közül.

Nagyon érdekes a kérdésre nézve egy 1857-ből származó följegyzés is. 1858. évi június hó 31-én halt meg Darlingtonban 92 éves korában Mr. Edward Pease, ki vasuti ügyekben kiválóan tájékozott volt. Halála előtti évben földieki üdvözlő iratot nyújtottak át néki, melyben »a vasutak ősapjának« czimezték. Ő a leghatározottabban visszautasította e címet.

Mr. Pease a lapokban is megemlékszik Mr. James hazafias munkásságáról, balsorsáról, s nem eléggé méltányolt buzgalmáról.

A Liverpool- és Manchester-vasut megépítésének első időszakában a szükséges pénztöke megszerzése körül nagy szerepet vitt Mr. Joseph Sandars igazgató. Sandars egy levele is arra vall, hogy a vasutügyben Mr. James volt a legelső kezdeményező. E levél így hangzik:

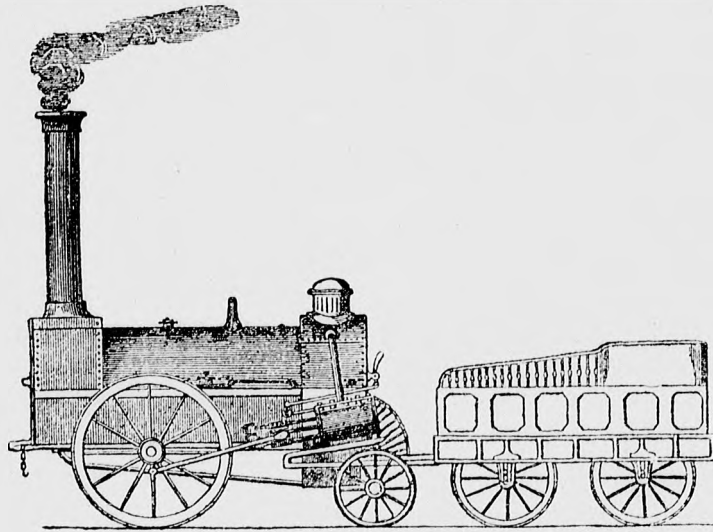
Liverpool, 1824. május 25-én.

»Igen tisztelt Uram!

Elöttem fekszik f. hó 7-én kelt levele.

... Helyénvalónak találok Önt értesíteni, hogy a bizottság barátját, Mr. G. Stephenson-t alkalmazta. Néhány nap mulva ide várjuk őt.

A 300.000-es aláírási iv megtelt. A manchesteri urak az egész ügyet ránk bízták. Nagyon sajnálom, hogy késelemeskedése és hitegetései által elvesztette az aláírók bizalmát. De nem segíthetek rajta. Attól tartok, hogy most már csakis azon dicsőségben lehet része, hogy e vállalat kezdeményezésében szintén része volt. Ha megküldi terveit s költségvetését, megteszek az érdekében minden tőlem telhetőt. Különböznél biztos vagyok, hogy ily körülmények

A »Northumbrian«.

között Stephenson kirendelése önnek is kellemes leendő Remélem, hogy ön maga is ajánlani fogja őt. Ha beleegyezik abba, hogy terveit s egyéb okmányait ellenőrzésem és gondomra bizza, neve az előmunkálatokkal foglalkozók között szintén szerepelni fog, s ilyen hatalmas vállalatnál már ez a körülmény is felette becses lehet önre nézve. Számíthat én reám s ügybuzgalmamra, melylyel minden, az ön becsületével kapcsolatos ügyben eljárni fogok.

Melylyel vagyok

őszinte híve

Joseph Sandars.«

Mr. Jamesnek e levélre adott válasza, — mely válasznak eredeti másolata még most is megvan, — nagyon nevezetes okmány ez ügyben. Egyes részeit itt idézzük:

»Érzéketlennek kellene lennem a jó és szabadon gondolkodású férfiak helyeslésének értéke iránt, ha nem bántana az ön nagybecsült ismeretségének elvesztése. Bármilyen nagyok és meg nem érdemlettek voltak azok az üldözések, melyeknek áldozatául estem, az Ön által fölhozottak leginkább bántják lelkemet.

Magamnak és becsületemnek tartozom azzal, hogy felvilágosítsam a félreértést, melynek úgy látszik, Ön is hívévé szegődött. Feladatomban elvégeztem, midőn a terveket tökéletesen elkészítettem.

A kész tervekkel felkerestem Gladstone és Ewart urakat, ők az eredeti terven azt a változtatást követelték,

1900

hogy a vonal Egertonig vezessen, mely változtatást is kidolgoztam, elvégeztem. A terv jóváhagyatott, s most Liverpoolban van.

E tervemet használják most úgy M. Hartley, mint Stephenson is. A rossz időjárás folytán e munkák közepette betegedtem meg s ez tartott eddig vissza Londonban. Abban az időben inkább a jogtalan követelés, mint az elszenvedett igazságtalanság miatt voltam tartózkodó és Attwood barátom is bizonyíthatja, hogy mennyit szenvedtem el, mikor megdöbbenve azt hallottam, hogy M. Hartleyt bízták meg a vasuti vonal felülvizsgálatával. Nem mondtam le a reményről, hogy perrel ne üldözzen alkotásomnak ezt a lemásolását. Ha Mr. Hartley alkalmaztatása után tudomásal birtam volna arról, hogy barátaim s jóakaróim munkámat méltányolni fogják, minden egyéb tekintetet félre dobtam volna . . . Nem irigylem Mr. Stephenson szerencsését, bárha az ő családsága folytán vesztettem el a Birmingham és liverpooli vonal birminghami állomását. Nem irigylem, de siratom halvgzetemet, mely miatt jóformán életem alkonyán vesztettem el nagy munkámnak gyümölcsét, vagyonomat, sőt egészségemet is.

Mr. William James, mint szabadkőműves, tagja volt egyik bodmini páholynak, mely halála után teljes pompával temettette el. Kedves a James-ereklyék közt az alábbi vers, melyet állítólag James leánya irt.

Hozzad felebbezünk, szabadkőműves-had
Mérlegelj; de tiszta, hű igazság szerint;
Szerezd meg testvéred elvesztett igazát
Mivelhogy ő volt a »vasutak ősapja!«

Ezt a verset tartják leginkább odaillőnek annak a szobornak talapzatára, melyet Mr. James emlékére emelnek.

Cikkünk ábrái azokat az alkotásokat mutatják be, melyek a vasutak történetének uttörői voltak.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

Balesetek bejelentése.

Előfordult több esetben, hogy megtörtént baleseteket csak késve, hónapok után jelentenek be tagjaink. Minthogy az ilyen késedelmes eljárás a baleset-tény megállapítását megnehezíti, sokszor lehetlenné teszi, felhívjuk tagjainkat, hogy az előforduló, őket érő baleseteket *azonnal*, azok megtörténte után jelentsék be. Az általunk a bejelentés után kiküldendő ténymegállapítás szinte késedelem nélkül terjesztendő vissza. Ilyen eljárás mellett a kártérítési igények fennakadás nélkül és igen gyorsan lesznek kielégíthetők.

Két újabb köszönetnyilvánítás.

Alább közlünk két újabb keletű köszönetnyilvánítást, a melyekre csak azért hívjuk fel tagjaink figyelmét, mert mindkét köszönetnyilvánítást olyan segélynyújtásokért intézték hozzánk, a melyeket a »Kitartás«, a nélkül, hogy bármelyiknek is a kettő közül jogos igénye lett volna a segélyre — mégis, tisztán a humanitástól vezéreltetve, kiutalványozott az illetőnek, illetőleg hozzátartozójának.

A »Kitartás« tekintetes szerkesztőségének

Budapesten
Köztemető-ut 3. szám.

Alólirott f. évi június hó 27-én mint fékező utazva, a mozgó vonatról oly szerencsétlenül estem le, hogy izomrándulást kapva, három hónapig fekvő

beteg voltam. A hosszú három hónap alatt szolgálatot nem teljesíthettem, miáltal nagyszámu családdal a legrosszabb anyagi helyzetbe jutottam. Kétségbeejtő helyzetemben azonban segítségemre jött a »Kitartás« s daczára annak, hogy balesetemből kifolyólag még a legkisebb kárpótlásra vagy segélyre sem volt igényem, mégis rendkívüli nyomasztó anyagi helyzetemre való tekintettel, kivételesen 30 korona segélyt adományozott.

Hálás szívvvel mondok köszönetet a »Kitartás« vezetőségének ezen nagylelkű adományáért.

Hatvan, 1899. november hó 20-án.

Alázatos szolgája

Keimer János,
m. á. v. fékező.

Előttünk mint tanuk előtt:

Heidrich Gyula
Varga Mihály

A »Kitartás« tekintetes szerkesztőségének

Budapesten.

Fivérem, Dabi József, f. hó 16-án baleset következtében a nyugoti pályaudvaron elhalt.

Nevezett egy hónapig tagja volt a »Kitartás«-nak, a második hónapban azonban tagsági díját elkésve fizette meg, úgy hogy tagsági igénye csakis a halálát követő napon kezdődött volna meg.

A »Kitartás« szerkesztősége méltányolva mégis azt, hogy az illetőnek kivülem semmiféle hátramaradottja nincsen és így senki sem gondoskodhatik az elhunyt végtisztességének kellő megadásáról, kegyesen eltekintett attól, hogy boldogult öcsém késedelmessége folytán tagsági kedvezményekre való igényét elvesztette és nemcsak az illetőnek összes temetési költségeit fedezte, hanem még azonfelül is illő összeget juttatott nekem arra, hogy boldogult öcsém minden ügyét rendezhessem.

Ezen nemes cselekedetért a »Kitartás« vezetőségének hálás köszönetet mondok.

Budapest, 1899. november hó 18-án.

Dabi Gábor,
m. k. á. lovasrendőr.

Előttünk mint tanuk előtt:

Schwarz Gábor
Halbauer Béla

Egy török leány regénye.

Egy szófiai ujságban olvassuk a következő érdekes szerelmi történetet: Egy filippopoliszi gazdag török nagy óvatossággal rejtegette a világ elől gyönyörű fiatal leányát. Egy bolgár ifju azonban, ki a török szomszédságában lakott, mégis kinyomozta valahogy a féltve őrzött kincset s igyekezett is rajta, hogy minél többször láthassa. A leány észrevette az ifju érdeklődését s amikor az apja elment hazulról, mindig a szomszédudvaron járt a szeme. Az ifju, ki éjjel-nappal ott állt az udvaron, végezetül annyira felbátorodott, hogy jelekkel szökésre csábította a leányt, ki hűségesen viszonzta szerelmes pillantásait. Néhány nap mulva a török üresen találta a kalitkát s hiába szaladt fűhöz-fához, nem tudott nyomára akadni, hogy hova tűnt a leánya. A szerelmes pár egy közeli faluban huzódott meg egy ideig. Ott azonban nem érezték magukat biztonságban s elhatározták, hogy külföldre menekülnek a haragos apa elől. Ugy tervezték, hogy előbb a leány menekül, az ifju később fogja követni, nehogy együttlétük feltűnést keltsen. A véletlen azonban megzavarta számításukat. A leány, ki időközben európai

ruhát öltött, felült a vonatra, melynek azonban Filippopoliszon kellett keresztül haladnia. Utközben egy török utas felismerte a szökevényt s a legközelebbi állomásról táviratozott az apának, ki természetesen szivszorongva várta a vonat megérkezését. De majd sóbálványnyá vált rémületében, amikor egy csendőr elébe vezette a leányt, ki a »hitetlenek« legujabb divata szerint volt már felöltözve.

A nem sikerült sztrájk.

(U) Mint minden sztrájk rendszerint, úgy ez is igen szomorúan, csaknem kétségbeesetten végződött az ottani munkásokra nézve, hacsak még most az utolsó pillanatban nem engednek a sztrájkolók.

Mint az amerikai lapok írják Montrealból, eddig a pacific-kanadai vasut mozdonyait saját gyáraiban készíttette. Ezen tette a patrióta kanadai polgárok előtt annál értékesebb volt, mert a hazai ipar fellendítése nagy nehézségekbe ütközött és a munkásokat alkalmasan foglalkoztatta. Nagy szó az, ha ily állam munkásainak megfelelő kenyér jut, annál inkább érdeme ez a vasutnak, mert a másik vasut, a »Grand Turk«, a kanadai polgárok nagy mérgére rendesen északamerikai gyárakból szerezte be szükségletét. Igaz ugyan, hogy a pacific vasut is a mozdonyrészeket és különösen az anyagokat szintén külföldről hozatta, azonban a teljes gyártmányt mégis ott készíttette el nagymérvű gyártelepeiben és így részben szólhattak hazai gyártmányról. Most a gyár munkásai közül 1400 ember letette a kalapácsot és felhagyott a munkával, pedig nem is bérmelelésről volt szó, hanem egész kicsiségen mult a dolog. A munkások ugyanis már hosszabb idő óta »Trade Union«-ban egyesültek. Ez a szövetség azonban mindeztideig hivatalos színezettel nem bírt. A nevezett vasut pedig a munkások jelenleg felmerült határozott kívánságára sem tette meg azt, hogy a »Trade Union«-t hivatalos jelleggel ruházza fel és erre azért nem volt hajlandó, mert a tapasztalatai szerint a »Trade Union« nem oly nemes czélok viselését és pártolását tette czéljául, mint az a »Trade Union«-ok intézményének életbeléptekor többé-kevésbé szándékolta volt, hanem visszaélt helyzetével. Ez a kontaktus adott okot arra, hogy a munkások elálljanak munkáiktól, holott békés egyenlő engedékenységgel mellett valószínűleg jogos érdekeiket más, kevésbé veszedelmes uton is érvényesíthették volna.

A vasut erre azzal válaszolt, hogy 35 mozdonyt az idegenből rendelt meg. Álláspontján, úgy látszik, változtatni nem fog és így, ha a munkások valahogy vissza nem szerzik jóindulatát, valószínű, hogy az ugyanis nem igen haszonhajtó üzletről letesz és gyárait felosztatja. Távolról természetesen nem igen lehet helyes fogalmat alkotni arról, vajjon melyik félnek van igaza, de mindenesetre, ha elgondoljuk, hogy 1400 ember és esetleg több is kenyér nélkül marad, kétségtelen, hogy a sztrájk kudarcza ugyancsak borzasztó eredményeket szülhet.

Az egész gyárból csupán a javítások létesítésére rendelt részlet marad fenn.

Sáskairtás mesterségesen előidézett ragályok által.

A fokföldi közigazdasági hivatal által közrebocsátott jelentések szerint, Dél-Afrikában a mesterségesen előidézett ragályok által való sáskairtás örvendetes haladásnak indult. Tán alig van ország

a föld kerekén, hol a sáskák nagyobb pusztítást tettek volna az utolsó évek alatt, mint épen Dél-Afrikában, de viszont nincs is olyan hely, hol minden lehető és lehetetlen, régi és újabb szernek alkalmazása által annyira és oly sikeresen küzdöttek volna ellenük, mint itt. De e nagy fáradságnak most el is vették gyümölcsét, mert oly meglepő eredményekre jutottak, a melyet elérni álmukban sem mertek. A grahamstowni bacterologiai intézetben államköltségen egy bizonyos meghatározott gombafajnak kulturáit tenyésztik, mely kulturákat csövenként fél shillingnyi (20 kr.) áron a fokföldnek jelentkező lakosai között szét is osztanak. A csőnek tartalmával 100 drb külön e czélra fogott sáskát inficiálnak s azután szabadon bocsájtanak, hogy a többi sáskák nagy csapatával ismét egyesülhessenek. Másnap aztán a földeken, vetéseken s mezőkön ezrivel hevernek a döglött sáskák, melyek, mint azt a göröcsövi vizsgálat s a további vizsgálat kiderítette, a gombacsirák által való megfertőztetésnek estek áldozatul. A döglött sáskákból ugyanis szintén tenyészteni lehetett ugyanazt a gombafajt, mely az eredetnél — bár valamivel kisebb — még gyorsabb növekedést mutatott. E gombacsirákat langyos vízbe áztatták, a fiatal sáskákat belemártották a folyadékba, majd ismét szabadon bocsájtották. Három napra ez eljárás után megeredt az eső, negyednap pedig három mértföldnyi területen egész csapatostul hevertek a döglött sáskák a bozót közt. S ennek az eljárásnak eredménye az, hogy az ilyként megóvott területeken a sáskajárás által okozott károk tetemesen kisebbek, mint azokon, hol ezt az óvrendszabályt nem alkalmazták.

Ez az eljárás oly egyszerű s elannyira eredményes, hogy meghonosítása minálunk ezen a vidéken, hol a sáskajárás jóformán évről-évre visszatérő csapást képez, nagyon ajánlatos.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

Boromissza Antal, Eszék-Ujváros. Kivánságának eleget teszünk. Külön levélben válaszoltunk.

Tanko István, Eger. Legutolsó lapszámunkat újra elküldöttük, mellékeltünk hozzá 3 drb cheque-t is.

Kovács Imre, Selyp. Külön levélben köszöntük meg Üdvözlét.

Kerekes András, Debreczen. Köszönjük szives fáradozását, legközelebb bővebbet.

Fekete Imre, Bród. Kivánságához képest szívesen megszerezzük és elküldjük.

Vécsey Frigyes, Budapest. A lakváltozásokat megkaptuk, köszönjük.

Gulyás Pál, Vinga. Kivánságához képest legutóbbi lapszámunkkal 4 drb cheque lapot elküldöttünk.

Zsigó György, Nagyvárad. Köszönjük az értesítést, megfelelően intézkedünk.

V. J. 621. A kivánt cheque lapokat ismételtelen elküldöttük, másik kérésére külön levélben válaszolunk.

Biró Ede, Kovászna. Szives fáradozását előre is köszönjük.

Gerle József, Püspökladány. Szives értesítését köszönjük.

Majdan Pál, Selyp. Tagsági jogosultságát kéréséhez képest 1900. évi január hó 8-áig fentartjuk. Kérjük azonban akkor pontosan beküldeni.

Bezse Mátyás, Jászisér. Beküldött 5 frtot megkaptuk, tagsági illetéke 1899. május 1 től 1899. november hó 30-ig rendben van.